

ИНТЕРВЮ С ПРОФ. НИКОЛАЙ ВАСИЛЕВ

- Откъде получите информация за екологичната обстановка в Русе?

- От дисидентските кръгове (съмишленици и приятели), бунтарската група във Философския институт (колеги и приятели), бунтарската група в Студия за документални филми "Време" (приятели, на които сестра ми

бе партиен секретар).

- Какво впечатление поражда у Вас документалния филм „Дишай“?

- Болка от страдащите майки и деца и възмущение от гьонсуратлъка на партийната върхушка.

- Каква е Вашата съпричастност към Комитета за екологична защита на Русе?

- Причини от тактическо естество ме накараха да не се включа. През 1978 отказах (за втори път след 1971) да сътруднича на Държавна сигурност. Беше ми наложена забрана да напускам страната. Два пъти след това бях предупреждаван и заплашван с физическо отстраняване, ако откажа да закрия функциониращия в моя апартамент "Философски салон" (тогавашно средище на свободомислието). И двата пъти отказвах, разбира се, а умни хора отменяха "присъдите". През 1987 бях изключен от БКП и уволнен от Университета за антикомунистическа и антипартийна дейност.

Поради натрупалите се биографични “негативи” пропуснах тактически откритото присъединяване към русенския Комитет. Бях безработен, лишен от всякакви публични изяви, следен внимателно от ДС. Присъствието ми там щеше лесно да разконспирира същността на Комитета като символ и оперативно ядро на фактическата съпротива срещу режима. Трябваше да внушим на властите, че ще се занимаваме само с екологически, не и с политически проблеми. Е, не успяхме, но бяхме длъжни да опитаме.

Но на 3 ноември 1988 г. вече бях един от учредителите и член на ръководството (а за четири месеца и ротационен председател) на Клуба за подкрепа на гласността и преустройството. Участвах в дейността на неформалните сдружения, като определени заслуги имам за създаването на “Екогласност” на П. Слабаков и Независимото студентско дружество на Е. Кошлуков.

- Как се стига до учредяването на Комитета за екологична защита на Русе? Кой Ви покани да участвате в него?

- Организацията е дело преди всичко на семейство Желеви. Покани ме Марушка, но надделяха горните съображения.

- Оказван ли е от страна на тогавашната милиция натиск върху Вас поради контакти с хора, членуващи в комитета?

- Не, Държавна сигурност и висшите партийни органи вече се бяха “справили” с мен и продължаваха да следят всяка моя крачка.

- Какви действия е предприемало Българското правителство в периода 1988 – 1989 г. за решаване на екологичния проблем на Русе?

- Не знам. Очевидно никакви.

- Какво си спомняте за протестите на русенци срещу обгазяванията?

- Помня “майката на Русе” – баба Мария Варамезова. Великолепен човек, готов да жертва живота си за живота на другите. Незаслужено забравена и парадоксално “засенчвана” от шумотевичните русенски маргинали Свободка Стефанова, Валентин Церовски, отец Стефан, Елеонора Николова и др.

- Правителството на г-н Филип Димитров, на което бяхте член, занимавало ли се е с екологичния проблем на Русе?

- Не. Моите колеги налагаха приоритетите на реституцията.

Юли 2008 г.

Проф. Николай Василев отговори писмено на поставените въпроси.